

بسم الله الرحمن الرحيم

ماه مبارک رمضان ماه قرآن و نزول آن است این کتاب حیات بخش، حیات ملکی اش به تلاوت، انس و عمل به آن است.

تلاوت قرآن

خداوند متعال در قرآن کریم، با الفاظ مختلف به خواندن قرآن دستور فرموده است؛ برای مثال: (فاقرءوا ما تیسر منه)؛ آن چه می‌توانید از آیات قرآن را بخوانید. سوره مزمل، آیه ۲۰.

امام رضا ع می فرماید: کسی که یک آیه از قرآن را در ماه رمضان بخواند مانند خواندن تمام قرآن است در ماههای دیگر. بحار الانوار، ج ۹۶، ص ۳۴۰ - ۳۴۱.

پیامبر اکرم ص می فرماید:

به درستی که قرآن، ریسمان خدا است و آن، نور آشکار و شفافبخش سودمند است. حافظ و نگهبان کسی است که به آن تمسک کند. هر که از آن پیروی کند، وی را نجات می‌دهد و منحرف نمی‌شود، کج نمی‌شود تا راست گردد و شگفتی‌های آن به سر نمی‌آید و تمام نمی‌شود و هر چه از آن بهره‌یابی، کهنه نمی‌گردد. پس آن را بخوانید که خدا به خواندن هر حرف، ده نیکی به شما پاداش می‌دهد. و باز می‌فرماید: خانه‌هایتان را به خواندن قرآن، روشنی بخشید.

امام صادق ع می فرماید: قرآن، پیمان خدا بر خلق است. پس سزاوار است که هر مسلمان به پیمانش بنگرد و هر روز [حداقل] پنجاه آیه بخواند.

هدف از تلاوت قرآن، هدایت شدن و رسیدن به سعادت دنیوی و اخروی است. بر همین اساس پیامبر اسلام ص می فرماید: فرزندانم از خواندن قرآن غافل مباش، زیرا که قرآن دل مرده را زنده می‌کند و از فحشاء و زشتی باز می‌دارد. البرهان فی تفسیر القرآن

ج ۱، ص ۱۹

مراتب انس با قرآن بر اساس روایات

- ۱) نگهداری قرآن در خانه؛
- ۲) نگاه کردن به آیات قرآن؛ در مورد نگاه کردن به قرآن، روایاتی از پیامبر اکرم ص وجود دارد که آن را نوعی عبادت شمرده است. ابوذر از رسول خدا نقل می کند که فرمود: نگاه کردن به قرآن، عبادت است. الأمالی، الطوسی، ص ۴۵۰ (ح ۱۰۱۶)؛ بحار الأنوار، ج ۳۸، ص ۱۹۶.
- پیامبر اکرم ص: چشمانتان، بهره ای از عبادت دارند که باید به آنها ببخشید. سؤال کردند: نصیب آنها از عبادت چیست؟. فرمود: نگاه کردن به قرآن و فکر کردن در آن و پند گرفتن از شگفتی های آن.
- کنز العمال، علی المتقی الهندی، ح ۵۶۶۲.
- ۳) گوش فرادادن به تلاوت قرآن؛
- ۴) تلاوت قرآن؛ پیامبر اکرم(ص): بر تو باد به خواندن قرآن، چرا که خواندن قرآن، کفاره گناهان و نگهداری از آتش و امان از عذاب آخرت است». الکافی، ج ۲، ص ۶۱۱.
- ۵) تدبّر و تفکّر در قرآن (شناخت حقیقت)؛ هر کس حقیقت را از طریق قرآن نشناسد، از فتنه ها برکنار نمی ماند. محاسن، ج ۱، ص ۲۱۶
- ۶) عمل به قرآن. امام علی ع: بر شما باد رجوع به کتاب خدا (قرآن) ... کسی که به آن عمل کند از همه پیشی می گیرد. نهج البلاغه(صبحی صالح) ص ۲۱۹، خطبه ۱۵۶

اهمیت و فضیلت قرائت قرآن تا چه اندازه است؟

برای قرائت قرآن، در کلمات گهربار پیشوایان معصوم(ع) فضایل و آثاری بیان شده که موجب رشد و پرورش روح و روان آدمی می شود. همین فضایل و آثار باعث گردیده که تلاوت و قرائت قرآن از اهمیت بسیاری برخوردار باشد.

برخی از این فضایل و آثار:

۱. سعادت مندی: پیامبر اکرم (ص) می فرماید: «اگر زندگی سعادت مندانه و مرگ شهدا و نجات در روز جزا و امنیت در روز هراس و نور در روز ظلمت و سایبان در روز حرارت شدید و سیراب شدن در روز عطش و ارزش و سنگینی در روز سبکی اعمال را می خواهی، پس قرآن را مطالعه کن، چرا که قرآن یادآور خدای رحمان و حافظ از شیطان و عامل برتری در ترازوی اعمال است». میزان الحکمه، ج ۸، ص ۷۴.

در حدیث دیگر می فرماید: «هر کس قرآن بخواند، گویی به مرتبه پیامبری رسیده است، جز آن که بر او وحی نمی شود!». میزان الحکمه، ج ۸، ص ۸۲.

۲. باروری ایمان: امیرمؤمنان علی (ع) فرمودند: «باروری و رشد ایمان با قرآن خواندن به دست می آید». غرر الحکم و درر الکلم، ص ۱۱۲.

۳. استجاب دعا: امام حسن مجتبی (ع) فرمود: «هر کس قرآن بخواند - بلافاصله یا با کمی تأخیر - دعایش مستجاب خواهد شد». بحار الانوار، ج ۸۹، ص ۲۰۴.

۴. نورانیت و افزودن خیر و برکت خانه: پیامبر اکرم (ص) فرمود: «خانه هایتان را با تلاوت قرآن نورانی کنید و آن ها را هم چون یهود و نصارا - که نماز و عبادت را در خانه ها تعطیل کرده، تنها در کنیسه و کلیسا انجام می دهند - به گورستان تبدیل نکنید. هنگامی که در خانه ای زیاد قرآن خوانده شود، خیر و برکت آن فزونی یابد و اهل خانه مدت ها از آن لذت خواهند برد و همان گونه که ستارگان برای زمینیان می درخشند، [این خانه] نیز برای آسمانیان می درخشد». بحار الانوار، ج ۸۹، ص ۲۰۰.

۵. غفران گناهان پدر و مادر: امام صادق (ع) می فرماید: «خواندن قرآن از روی مصحف، عذاب پدر و مادر را سبک می کند، گرچه کافر باشند». ر.ک: الکافی، ج ۲، ص ۶۱۳.

۶. افزایش مدت بینایی: امام صادق(ع) فرمود: «هرکس قرآن را از رو [با نگرستن بر آیات] بخواند، از بینایی‌اش برای مدت طولانی لذت خواهد برد». بحارالانوار، ج ۸۹، ص ۲۰۲.
۷. آمیخته شدن قرآن با گوشت و خون قاری: امام صادق(ع) می فرماید؛ هر جوان مؤمنی که قرآن بخواند، قرآن با گوشت و خورش آمیخته خواهد شد. الکافی، ج ۲، ص ۶۰۳.
۸. صفای دل: پیامبر اکرم (ص) می فرماید؛ «بدون شک این دل‌ها زنگار می‌گیرند؛ هم‌چنان که آهن زنگ می‌زند. عرض شد: صیقل آن به چیست؟ فرمود: قرائت قرآن». قطب الدین راوندی، الدعوات، ص ۲۳۷؛ متقی هندی، کنز العمال، ج ۱، ص ۵۴۵.
۹. بهترین عبادت: پیامبر اکرم (ص) می فرماید؛ «بهترین عبادت امت من، تلاوت قرآن است». وسائل الشیعه، ج ۶، ص ۱۶۸.
۱۰. بخشش گناهان: بخشش گناهان، نوشته شدن حسنه و پاک شدن گناهان. ر.ک: الکافی، ج ۲، ص ۶۱۱.

پاداش‌های قاریان قرآن :

خداوند به قاری قرآن پاداش عظیمی خواهد داد. پیامبر اکرم(ص) فرمود: «هر کس برای رضای خدا و آگاهی عمیق در دین، قرآن بخواند، ثواب فرشتگان و انبیاء و رسولان را خواهد داشت». وسائل الشیعه، ج ۶، ص ۱۸۴.

آثار قرائت قرآن در زندگی مسلمان

قرائت قرآن در زندگی مسلمان آثار زیادی می‌تواند داشته باشد. چون قرآن

۱ : ذکر خداوند است. با ذکر خدا دل‌ها آرام می‌گیرد. آرامش روحی، زندگی روزمره انسان را به سوی خوش‌بختی سوق می‌دهد.

۲ : قانون اساسی اسلام است. با خواندن و توجه به معانی قرآن می‌توان به رفتار و چگونگی زیستن خود شکل داد.

۳ : شعار اسلام است و پیامبر و امامان معصوم به قرائت قرآن با صدای بلند، در مکان‌ها و زمان‌های مختلف و آهنگ خوش تأکید داشته‌اند، لذا قرائت قرآن می‌تواند موجب تقویت دین و نظام اجتماعی مسلمانان گردد.

۴ : هدایت است. امام علی می‌فرمایند: آگاه باشید که همانا این قرآن پنددهنده‌ای است که نمی‌فریبد و هدایت‌کننده‌ای است که گمراه نمی‌سازد و سخن‌گویی است که هرگز دروغ نمی‌گوید. کسی با قرآن هم‌نشین نشد، مگر آن که قرآن بر او افزود یا از او کاست: در هدایت او افزود و از کوردلی و گمراهی‌اش کاست.

۵ : بهار دل و چشمه‌های دانش است. امام علی ع می‌فرماید؛ آگاه باشید که کسی با داشتن قرآن نیازی ندارد و بدون قرآن بی‌نیاز نخواهد بود. و می‌فرماید؛ همانا خداوند سبحان کسی را به چیزی چون قرآن پند نداده است که قرآن ریسمان استوار خدا و وسیله ایمنی‌بخش است. در قرآن، بهار دل و چشمه‌های دانش است. برای قلب، جلایی جز قرآن نتوان یافت؛ به‌خصوص در جامعه‌ای که بیداردلان درگذشته‌اند و غافلان و تغافل‌کنندگان حضور دارند.

۶. ذاتش شفاست. خداوند متعال در قرآن کریم می‌فرماید: (وَنَزَّلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ)؛ و ما آن‌چه را برای مؤمنان مایه درمان و رحمت است، از قرآن نازل می‌کنیم... اسراء، آیه ۸۲.

زندگی ما چگونه و به چه علت با خواندن قرآن زیبا می‌شود؟
اگر ما به آثار خواندن قرآن توجه و قرآن را مانند دوستی در زندگی
انتخاب کنیم، آیاتش را بخوانیم و در معانی آسمانی‌اش تفکر کنیم،
پس از مدتی زندگی‌مان سرشار از نور، روشنایی، طراوت و زیبایی
خواهد شد.

ما در نیایشی پیش از تلاوت قرآن از خدا می‌خواهیم: خدایا! رغبت
مرا به قرآن افزون گردان و آن را مایه روشنایی دیده و درمان
بیماری‌های دل و از بین رفتن غم‌واندوه من قرار ده. خدایا! زبانم را
به خواندن قرآن بیار و چهره‌ام را با آن زیبا، بدنم را با آن قدرتمند
و ترازوی اعمالم را سنگین کن. و در نیایشی که هنگام ختم قرآن می
خوانیم، به خداوند می‌گوییم: خدایا! قرآن را در دنیا همراه ما، در
گور انیس ما، در قیامت شفاعت کننده ما، بر پُل صراط مایه
روشنایی، در بهشت هم‌نشین، در برابر آتش دوزخ پوشش و برای
اجرای کارهای نیک، راهنمای ما قرار ده». بحارالانوار، ج
۸۹، ص ۲۰۶-۲۰۹.

آیا قرآن برای تمامی امور زندگی به درد ما می‌خورد؟

قرآن برای همه امور زندگی انسان پیام دارد؛ خود می‌گوید: (وَنَزَّلْنَا عَلَیْكَ
الْكِتَابَ تَبِیْنًا لِّكُلِّ شَیْءٍ) نحل، آیه ۸۹؛ ما قرآن را که برای هر چیز
بیانی است بر تو نازل کردیم. در جای دیگر می‌گوید: (مَا فَرَطْنَا فِی
الْكِتَابِ مِنْ شَیْءٍ) انعام، آیه ۳۸؛ ما هیچ چیز را در این کتاب
فروگذار نکردیم. از آن‌جا که قرآن، مشعل نور و کتاب هدایت است،
پرتو نورش را تا آن‌جا که می‌خواهد هدایت کند، می‌تاباند. البته
این به آن معنا نیست که ما از قرآن انتظار داشته باشیم راه
هوایم‌سازی یا کشف بیماری‌های سخت و ساختن موشک‌های قاره
پیما را نیز آموزش دهد، زیرا قرآن، کتاب آموزش هوایم‌سازی یا
موشک‌سازی و یا... نیست، اما در همه این زمینه‌ها حرف‌هایی برای
گفتن دارد. اولین سوره‌اش انسان‌ها را به خواندن دعوت می‌کند:
(اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ).

گرفتاری بزرگ انسان امروز، نداشتن و یا ساختن سلاح‌های پیشرفته نیست؛ گرفتاری بزرگ او آن است که نمی‌داند از این ابزارها چگونه استفاده کند. قرآن راه درست استفاده کردن از همه امکانات و ابزار زندگی را به انسان می‌آموزد. به او می‌آموزد که با کشف آهن، آن را در راه منافع مردم به کار گیرد: (وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ) حدید، آیه ۲۵؛ ما آهن را آفریدیم که در آن نیروی سخت و منفعی برای مردم وجود دارد، نه در راه نابودی و کشتار آنان: (وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ...) اسراء، آیه ۳۳؛ و کسی را که خداوند کشتن آن را حرام شمرده نکشید.

اگر از آغاز تا پایان به آیات و سوره‌های قرآن نظری بیفکنیم، خواهیم دید که قرآن، بهترین شیوه‌ها را برای زندگی دنیایی همراه با سعادت به انسان‌ها نشان داده است. زندگی همراه با عزت، سربلندی، برادری و بزرگواری، نه همراه با ظلم و بیداد و ستم.

پی‌آمد روی‌گردانی و غفلت از یاد خدا

کسی که پیوند خود را با خداوند قطع کند، چیزی جز دنیا نمی‌ماند که به آن دل ببندد. در نتیجه، همه کوشش خود را صرف دنیا می‌کند و در صدد اصلاح و توسعه زندگی دنیایی و بهره‌گیری بیشتر از مظاهر آن برمی‌آید. البته وی هرگز با آنچه به دست می‌آورد، به آرامش حقیقی نمی‌رسد و خشنود نمی‌گردد. از این رو، همواره در صدد رسیدن به مرتبه بهتر و بالاتر است و این حرص هرگز پایان نمی‌گیرد. چنین کسی پیوسته در غم و اندوه، دغدغه، اضطراب و در حسرت آرزوهای از دست رفته به سر می‌برد. این در حالی است که اگر مقام پروردگارش را می‌شناخت و به یاد او می‌بود و باور می‌کرد که دنیا، گذرگاه است و زندگی دنیا در برابر آخرت، متاع بی‌ارزشی است، آنگاه به آنچه خدا روزی‌اش کرده است، رضا می‌داد و زندگی دنیا برایش آسان می‌شد و روی «ضنک» و تنگی را نمی‌دید.

به سبب همین اعتقاد است که مؤمن، زندگی آزاد و فرخنده‌ای دارد و در ثروتمندی و فقر، خود را سعادتمند می‌بیند. ولی کافر چنین نیست؛ زندگی او در دو چیز خلاصه می‌شود: نارضایتی از آنچه دارد و دل‌بستگی به آنچه ندارد و این است معنای «معیشت ضنک» ترجمه المیزان، ج ۱۴، صص ۱۴ - ۳۱۶ با تلخیص.

که قرآن مجید می‌فرماید:

وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى * قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَ قَدْ كُنْتُ بَصِيرًا * قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيْتَهَا وَ كَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنْسَى (طه: ۱۲۴ - ۱۲۶)

همانا هر که از یاد من روی بگرداند، برایش زندگی سخت خواهد بود و او را در روز قیامت، کور محشور می‌کنیم. کافر می‌گوید: پروردگارا! چرا مرا که بینا بوده‌ام، کور محشور کرده‌ای؟ خدا می‌فرماید: همان طور که وقتی آیات ما به تو رسید، فراموش کردی، تو نیز امروز فراموش شده‌ای.

چنان‌که از این آیه‌ها برمی‌آید، یکی از آثار روگردانی از یاد حق، نابینایی در آخرت است. نابینایی کافران در آخرت تجسم فراموش‌کاری و خود را به فراموشی زدن در دنیا است. کافران در دنیا، چشم دل را به روی حقایق و نشانه‌های خدا می‌بندند و خدا را از یاد می‌برند. خداوند نیز در قیامت آنها را فراموش می‌کند و بینایی‌شان را می‌گیرد و چون اعتراض می‌کنند، پاسخ بالارا می‌شنوند.
(ر. ک: تفسیر نمونه، ج ۱۳، ص ۳۳۰.)

احکام قرآن :

اگر از رادیو و یا تلویزیون به آیاتی که سجده واجب دارند گوش فرا دهیم، سجده واجب می‌شود؟

همه مراجع (به جز صافی و مکارم): اگر از طریق نوار، ضبط شده و به طور غیر زنده پخش شود، سجده واجب نیست و اگر به‌طور زنده گوش فرا دهد، سجده واجب می‌شود.

آیا برای سجده واجب قرآن، شرایط سجده نماز لازم است؟

در سجده واجب قرآن، باید پیشانی را بر مهر یا چیزی که سجده بر آن صحیح است بگذارد؛ اما مراعات سایر شرایط سجده نماز (مانند وضو، قبله و ...) لازم نیست.

آیا با مرور ذهنی و یا نگاه به آیات سجده‌دار، سجده واجب می‌شود؟

همه مراجع: کسی که به آیات سجده‌دار گوش فرا می‌دهد و یا خودش می‌خواند، بعد از تمام شدن آیه باید فوراً سجده کند؛ ولی با نگاه به آیات سجده‌دار و مرور آنها، سجده واجب نمی‌شود.

آیا برای سجده‌های واجب قرآن، ذکر خاصی لازم است؟

برای سجده واجب قرآن همین اندازه که پیشانی را به قصد سجده بر زمین بگذارد، کافی است. البته گفتن ذکر مستحب است و هر ذکری بگوید، اشکال ندارد؛ ولی بهتر است بگوید: «لا اله الا الله حقا حقا، لا اله الا الله ايمانا و تصديقا، لا اله الا الله عبودية و رقا، سجدت لكَ يا رَبَّ تعبدا و رقا لا مستنكفا و لامستكبرا بل انا عبد ذليل خائف مستجير».

راه محو کردن برگه‌هایی که آیات قرآن بر روی آن نوشته شده، چیست؟

همه مراجع: یکی از سه راه ذیل پیشنهاد می‌شود: ۱. آنها را در مکانی دفن کنید. ۲. در آب جاری مانند رودخانه بریزید. ۳. به مراکزی تحویل دهید که از آنها برای ساختن کارتن و مانند آن استفاده می‌کنند.

حکم تماس بدن با اسمای جلاله، بدون وضو چگونه است؟
آیات عظام امام، بهجت، خامنه‌ای، صافی و نوری: مس اسمای باری
تعالی- به هر زبان و کیفیتی که نوشته شده باشد- بدون وضو جایز
نیست.

احکام روزه :

در ماه رمضان مدتی روزه نگرفته‌ام، اما تعداد روزه‌ها را فراموش
کرده‌ام، وظیفه‌ام چیست؟

همه مراجع: می‌توانید به مقدار حداقل اکتفا کنید؛ یعنی، هر مقدار
از روزه‌ها را که می‌دانید کمتر از آن مقدار نبوده، باید قضا کنید و
بیش از آن لازم است.

آیا کسی که روزه قضا گرفته، می‌تواند آن را به جهتی باطل کند؟
همه مراجع: اگر پیش از ظهر باشد، اشکال ندارد؛ ولی خوردن آن
بعد از ظهر جایز نیست و اگر چنین کند، باید کفاره بدهد و مقدار آن
پرداخت ده مد طعام به ده فقیر (هر کدام یک مد) است.

اگر نماز شخص روزه‌دار قضا شود، آیا روزه‌اش صحیح است؟

همه مراجع: آری، روزه‌اش صحیح است و باید نمازش را قضا کند.

منابع:

قرآن مجید

کتاب کلک معرفت

کتاب شفاخانه معنوی

کتاب پرسش‌ها و پاسخ‌ها

اینترنت

سوال مسابقه :

با استناد به آیات قرآن کریم یکی از آثار تلاوت قرآن بر زندگی
انسان را که در متن به آن اشاره نشده است بیان کنید؟